

Zemědělci ze střední a východní Evropy vyzvali EU, aby řešila následky neomezeného bezcelního dovozu z Ukrajiny

02. 05. 2023

Tisková zpráva 25. 4. 2023 – Na evropském trhu se hromadí obiloviny a olejniny z Ukrajiny, které měly původně směřovat do třetích zemí. Zásoby těchto komodit tak aktuálně činí 150 procent oproti průměru předešlých let, přičemž za tři měsíce začíná sklizeň a novou úrodu nebude kde uskladnit a komu prodat. Ukrajinská produkce přitom nemusí splňovat stejně přísné kvalitativní standardy, jaké musí dodržovat evropští pěstitelé. Agrární komora České republiky, Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora, Krajowa Rada Izb Rolniczych a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara proto vyzvaly po jednání, které se uskutečnilo na brněnském Mezinárodním veletrhu pro živočišnou výrobu ANIMAL TECH 24. až 25. dubna 2023, Evropskou komisi, aby alarmující situaci řešila. K výzvě se připojily také organizace sdružující zemědělce v Chorvatsku a Rumunsku a byly vyzvány i organizace z dalších zemí, které se mohou připojit později.

Na pomoc zemědělcům z válkou zmítané Ukrajiny byly zřízeny takzvané koridory solidarity, kterými měla být produkce z této země dopravována k jejím tradičním zákazníkům ve třetích zemích. Uvolnění pravidel evropského jednotného trhu v podobě bezcelního dovozu, který umožnila Evropská komise, však začali zneužívat překupníci a obohacovat se na úkor ukrajinských zemědělců, kteří dostávají jen zlomek skutečné ceny. Jejich produkce, která je levná a plní evropské sklady, tlačí na snižování výkupních cen obilovin a olejnin, a to v době pouhé tři měsíce před další sklizní.

„Střední a východní Evropa je doslova zaplavena ukrajinskou produkcí. Skladové zásoby jsou meziročně výrazně vyšší. Kvalitní a bezpečná produkce nám zůstává na skladech a sem se vozí něco, co na unijní trh vůbec nepatří. Navíc nás za méně než tři měsíce čekají žně a novou sklizeň nebude kde uskladnit. V tak krátké době není reálná možnost zvýšit skladovací kapacitu, alespoň ne bez ohrožení kvalitativních parametrů produkce, a hlavně její schopnosti odolávat plísni a škůdcům. Soucítíme s ukrajinskými zemědělci, kterým je jednoznačně třeba pomoci v této nelehké době. Nesmíme to být ale za cenu rozpadu evropského agrárního trhu a zhoršení kvality potravin nabízených našim spotřebitelům. V zemích střední Evropy jsou již potvrzené případy přebalování zboží nebo záměrného míchání ukrajinské pšenice a dalších obilovin s místní produkcí s cílem splnit kvalitativní parametry a snížit riziko zachycení nezdravých potravin v potravinovém řetězci. Takové narušení důvěry spotřebitele bychom neměli dovolit,“ říká prezident Agrární komory České republiky Jan Doležal.

Organizace, které sdružují zemědělce napříč zeměmi střední a východní Evropy, proto vyzvaly Evropskou komisi, aby začala řešit situaci a pokusila se obnovit důvěru zemědělců i spotřebitelů v evropský jednotný trh. Zemědělské organizace apelují především na důsledné kontroly tranzitu zemědělských komodit z Ukrajiny a navrhují následující soubor krátkodobých a dlouhodobých opatření.

Co je třeba udělat v krátkodobém horizontu?

1) Je třeba obnovit důvěru ve společný trh jak na straně zemědělců, tak na straně spotřebitelů. Upozorňujeme proto na nedostatečné kontrolní mechanismy, které nemohou momentálně zajistit, aby zemědělské komodity z Ukrajiny byly dopraveny na místo určení a neskončily na unijním trhu. To má vliv nejen na vývoj cen komodit na domácím trhu, ale také potenciálně (protože se často jedná o tzv. technické plodiny, které nejsou určeny pro lidskou spotřebu) ohrožuje bezpečnost spotřebitelů. Bez řádných kontrolních mechanismů nemají orgány veřejné správy ani občané žádnou jistotu, že tato produkce splňuje přísné evropské normy pro zemědělské a potravinářské produkty. Současně tím

dochází také ke snižování konkurenceschopnosti našich zemědělců.

2) Potřebujeme skutečné evropské řešení, které zajistí, aby se ukrajinská zemědělská produkce dostala na místo určení a ukrajinští zemědělci byli v tomto procesu spravedlivě odměněni. Jednostranná řešení ohrožují samotnou funkci evropského jednotného trhu. Navrhujeme proto přísný kontrolní mechanismus pro ukrajinský vývoz na schengenské hranici, který zajistí, že náklad dorazí na místo určení a zůstane zapečetěn až do dodání do konečného místa určení.

3) Navrhujeme následující mechanismus kontroly, který považujeme za efektivní. Dodávky zemědělských komodit, které směřují z Ukrajiny k jejím tradičním zákazníkům a Evropskou unii využívají pouze k tranzitním účelům, budou opatřeny certifikátem obsahujícím cílovou destinaci a způsob využití ukrajinské produkce. Tento certifikát bude následně sloužit jako podmínka pro vstup na evropský jednotný trh a bude kontrolován při vstupu do schengenského prostoru. Současně navrhujeme zákaz dovozu komodit z Ukrajiny obsahujících Evropskou unií zakázané látky, jako jsou například některé druhy pesticidů, antibiotik a dalších látek. Dále navrhujeme zpřísnění namátkových kontrol komodit, jako jsou obiloviny, olejniny a produkty živočišné výroby, směřujících na trh Evropské unie nejen ze třetích zemí, ale také v rámci samotného evropského trhu. Zásilky, které kontroly příslušných orgánů označí jako nevyhovující evropským pravidlům, by měly být staženy z trhu. Jako následné využití těchto zásilek se nabízí například bioplynové stanice či výroba bioetanolu.

Co je třeba udělat v dlouhodobém horizontu?

1) Co nejdříve je třeba obnovit cla, která lze opět zrušit až poté, co se Ukrajina stane členem EU se všemi právy a pravidly. Cla, jako jsou sazby a kvóty mezi Evropskou unií a třetími zeměmi, existují především kvůli zcela odlišným podmínkám pro zemědělce uvnitř a vně jednotného trhu. Vzhledem k tomu, že Evropská unie klade velký důraz na produkci šetrnou k životnímu prostředí a dlouhodobou udržitelnost, jsou náklady evropských zemědělců často vyšší, zatímco produkční potenciál je kvůli různým zákazům a omezením nižší. Příkladem může být restriktivní přístup EU ke geneticky modifikovaným organismům, přípravkům na ochranu rostlin nebo stanovení maximálního množství dusíkatých hnojiv na hektar. Ukrajinští zemědělci zatím nepodléhají stejnému souboru pravidel ani podpoře z evropského rozpočtu.

2) Rozhodnutí ovlivňující zemědělství a živobytí zemědělců musí být v budoucnu přijímána s mnohem větší obezřetností a ohledem. Zemědělská výroba z pohledu zemědělců (rostlinná i živočišná) musí být dlouhodobě plánována a není možné jednoduše vypnout veškerou prvovýrobu ze dne na den. Současná situace může být pro zemědělce signálem, že po jejich produkci není poptávka, a v důsledku toho začnou snižovat produkci, což se na trhu neprojeví okamžitě, ale později to může znamenat citelný výpadek evropské zemědělské produkce, a tedy faktické selhání Společné zemědělské politiky EU s dopadem na ceny i kvalitu zemědělské produkce.

Příloha [ke stažení](#)

Česká verze [ke stažení](#)

Komuniké V-4 [ke stažení](#)

Kontakt pro média:

Agrární komora České republiky
tisková mluvčí Barbora Pánková
tiskove@akcr.cz, pankova@akcr.cz
tel. 721 306 431

Agrární komora České republiky

Sdružuje většinu podnikatelů v zemědělství, lesnictví a potravinářství. Prosazuje a obhajuje oprávněné zájmy svých členů už téměř třicet let. Její členové produkují přes 80 procent veškerých komodit a obhospodařují více než 1,6 milionu hektarů zemědělské půdy, což je téměř polovina z celkové plochy

zemědělské půdy v Česku. AK ČR má téměř tři tisíce členů, z čehož 1206 je soukromě hospodařících rolníků a zbytek tvoří zemědělské organizace. V tomto počtu nejsou zahrnuti členové 32 profesních svazů, sdružení a unií, v nichž se příslušnost podnikatelů překrývá a které rovněž sdružuje AK ČR.